

BEROALDVS. HEPTALOGVS. DAVENTRIAE 1517

Wildi orbaerlick wat ?
leeren oft begheerẽ te we
ten so minnẽ onbekent te
sijn eñ niet geacht te sijn.

Philippi Beroaldi Heptalogus Septem sapientium Grecię sententias pręstantiores explicans.

Ad clarissimum Joannem Wartimbergensem scholasticum Boemum Philippi Beroaldi Bononieñ Epl̃a.

Multa me amabilissime mi Joãnes, vt tibi libelluz hunc nominatim dedicem hortãtur et inuitant. Tua erga me mihi perspectissima bñuolẽtia Mirus studiorũ amor, Genuina probitas. Hilaris comitas. Mores defecati, quę sunt vera hominis honestamẽta. Ad hęc nobilitas familię wartimbergensis apud Boemos honoratissimę, q̃ arcto cognationis nexu copulatur cuz illustrissimis principibus Rosensibus, quibus affinem esse et necessariuz maximus est honos, quos ego summa cum reuerentia diligo, quorũq; beniuolentia cum primis glorior. Hortamentum quoq; nõ minimum fuit meũ illud solenne, quo nobilib⁹ scholasticis transmontanis hoc genus libellos nuncupatim dicare cõsueui. Inprimis vero aurem vellit tua illa, qua in me perliberaliter es vsus munificẽtia, qua effectuz est, vt quum pręceptori discipulus debere consueuerit, ego tibi discipulo doctor plurimum me debere profitear. Uitium autem ingratitudinis q̃ tetrum, q̃q; inamabile sit, homo nemo non nouit. Sapiẽtis viri verbum est, ingratus ne sis. Persę in ingratos seuerissime animaduertunt. Apud Athenienses aduersus ingratos actio cõstituta est. Igitur ne malum nomẽ sim. Ne ingratuz agam, quo in vitio nihil mali non inest, tibi peculiariter dono dicoq; opusculum hoc q̃antulũcunq; ẽ, et pro argentaria liberalitate chartariam remunerationem rependo ac repono. Quae tamen talis est, vt apud ingenuos virtutisq; cultores (qualis es tu) auro gratior esse et soleat, et debeat. Te ergo, vt id quicquid est ex chartacea supellectile nostra depromptum hilaro vultu, et obuijs (vt aiunt) manibus excipias, vt post sanctiores iuris põtificij paginas, post ebibitã serię lucernę fuliginẽ, sumas in manu libellũ hunc non minus varietate rerum, q̃ breuitate expetibilem. Philosophica est iucunde formatus, et ex illis philosophię secretarijs erutus, quã gręci Paręneticen, nostri pręceptiuã appellant. Titul⁹ est Heptalogos, ex gręca scilicet festiuitate. Quod si latinitaz inscriptionem mauis, septem sapientes inscribito. Sed quid nugis hisce meis lenocinor, quum tu libellos id genus libenter lectites, sine fine lecturias, quum mei nominis meęq; quantulacunq; est eruditionis amator, admirator semper extiteris. Ego vero amicitias proborum, inter q̃s ipse splendescis sitiẽter expeto, diligenter colo, perenniter seruo Uale

Philippi Beroaldi
Heptalogos siue septem Sapientes

m Agnū miraculuz est homo viri ornatissimi, Maximū miraculum ē sapiens hō, q̄ ad beate viuēdum seipō ɔtent⁹ est, q̄ supra fortunā collocat⁹ instar liq̄di coeli imꝑturbat⁹ defecatusq; degit. Cui⁹ serenitatē nulla tēpestas obducit. Cui cū deo ꝟtute cōcilliāte cognatio ē, qui vt celeberrimi conditores dixere. Est mortalis q̄dā deus. Et cū raritas ipa conciliet reb⁹ admirationē. Taz raro hīoez sapiētem videre cōtingit, vt sępius mulā peperisse arbitreẽ Arpinas orator, q̄z fuisse sapiētez. Antiq̄tas m̄ltos quidē multiiugis ꝟtutib⁹ ꝑcellentes ꝑdicat. Sed ex his septē tm̄ sapiētiuz noīe censenẽ. Adeo ex infinitis milib⁹ mortaliū rari extitere digni tāto cognomine. Nec hi q̄dem ipi q̄ noiati sunt vt in q̄t. M. Tulli⁹ sapiētes fuerūt. Sz similitudinē quādaz gerebāt speciēq; sapiētuz. Hoꝝ snię quędam catholicę circūferunẽ, q̄ non tā hominuz q̄z oraculoꝝ sunt existimādę. Quid ei aliđ ē oraculū, q̄z volūtas sniaq; diuina hoīs ore enūciata. Et q̄s tandē Antitistes sanctiores īuenire sibi diuinitas potuit, quā Solonē, Thalē, Chilonē: reliq̄sq; in sapiētum albo ɔscriptos: p̄ q̄s hūano generi pcepta saluberrima traderenẽ. Qui ꝟboꝝ parci, rerum foecūdi bracteata dicta non paꝝ multa sentētialit̄ ꝓtulere. Quę breui periodo cōclusa latissimā continēt explicationē. Instar legū, quaruz scꝑtum āgustuz ē, interꝑtatio diffusa. Ex his ergo hodierna die singula singuloꝝ apophthegmata delegi, q̄ in hoc freq̄ntissimo auditorio coetuq; viroꝝ celeberrimo explicarē. Quę inter cętera sunt illustriora et magis famigerata, q̄bus nihil sancti⁹, docti⁹, cōducibili⁹ excogitari posse cōtenderiz. Ecclesiastici cōcinnatores m̄lta quidē salubriter ꝓ pulpitis, ꝓ tribunalib⁹, in ꝓpatulo, in delubris religiosissimis ꝑcipere cōsueuerūt, Sed nihil ē in sermonibus illoꝝ prolixis clamosisq; septē sapientiū ethnicoꝝ breuib⁹ sentētijs ꝑferendūz, ne dicā comparādūz. Qđ idē vos vbi perorauero sensuros esse nihil ābigo. Cūctosq; in sniam meā nō taz pedib⁹ q̄z animis ituros asseueranter affirmo. Itaq; dū septena septēuirat⁹ decreta a nob asseueranẽ vos q̄so diligēẽ

attẽdite. Hodierna hęc oro ad duas metas dirigetur, vtilitatẽ & voluptatẽ. Utilitas fructũ animis, voluptas delectationẽ aurib⁹ suppeditabit. Initiũ autẽ hinc auspicabimur nõ ex scripto pnuntiãtes sed put res suppetẽt, ita verba reb⁹ accõmodãtes. Male eñ vt decenter inq̃t Asini⁹ Pollio verbis euenit, si rem nõ subsequunt. Septenari⁹ numerus quẽ Gręci mõ hebdomada, mõ heptada appellãt, virtutib⁹, potestatibusq; innumeris pdit⁹ esse tradit, de q̃ nonnulla carpti libasse ab re quã molior nõ fuerit alienũ. Et illđ in pmis, q̃ is numerus septẽ in coelo facit stellas, q̃s gręco vocabulo planetas vocamus, quasi erraticas, Nigidi⁹ errones appellat. Septẽ in tauro Uergilię septẽ in polo arctico Triones sunt, septẽ circuli circũ axis lõgitudinẽ. In Zodiaco quoq; potẽtia septenarij potẽtissima. Nanq; solstitiũ a bruma, ęq̃noctiũ ab ęq̃noctio fiũt septenis signis. Et cũ in genituris q̃tuor sunt mũdi cardines vt docet Firmic⁹ matern⁹, mediũ celi, imũ coeli, ort⁹ horoscopi, et occasus. Oẽs hi septenario nũero & diametrali radicatione sese vicissim cõtuent. Quinetiã septim⁹ conspect⁹ qui fit a septio zodio hoc ẽ signo plenissim⁹ potẽtissimusq; habet, q̃ (vt auctor est Cẽsorinus) q̃sdam iam maturos infantes educit in lucem, q̃ gręce ΕΠΤΑΜΗΝΟΙ latine septimestres appellant. q̃ septio mẽse nascuntur. Añ quẽ neq; mascul⁹, neq; foemina salubriter nasci pt. Ad hoies quoq; gignẽdos, & formãdosq; vis numeri septenarij ptinet vt. M. Uarro, Gelli⁹, Macrobi⁹, cęteriq; clarissimi cõditores pdidẽ. Nã cũ in vterũ mulieris genitale semen datum est, pmis septẽ diebus conglobat, coagulat, fitq; ad capiẽdam figurã idoneũ. Egressos quoq; ex vtero materno nũerus septenarius suscipit ac comitat, post partũ an victur⁹ sit infans septima hora decernit. A septio die noĩa infantibus imponunt. Tanq; saluti puerili tũc pmum fidendũ sit, vt docet Aristoteles in septimo de aĩalibus, plurimis añ diem septimũ pereũtib⁹. Post septimũ mensẽ fiũt dentitiones, incipiũtq; dentes mandibulis emergere, post ãnos septẽ pmi dentes cadunt, alijs ad cibũ solidũ subnascẽtibus atq; succidaneis. Septio quoq; ãno plene absoluit integritas loquẽdi, vñ et septẽ vocales apud gręcos in vsu sũt, licet

quicq pro septē latinitas tm̄ vsurpauerit. Annis ꝯo bis septenis pueri pubescūt fitq3 initiū generatiōis, qđ et Albertus memorat in octauo de aīalib⁹ Annis ter septenis genitura fit pollēs atq3 robusta, et vt inqt Plini⁹ noster. Crescit hō in lōgitudinē, quarta annoꝝ hebdomade in latū quoq3 fit crescēdi mod⁹, q̄nta om̄e viriū et roboꝛ cōpletur augmentū. In septimo annoꝝ septenario vt saluatiз decurrā: summatiq3 delibē prudētia, ꝛ ligua cōsumat vt refert Aristoteles in vij. Politicoꝝ vt annotāt eruditi. Septē septies mltiplicati faciūt etatez, q̄ ꝓprie pfecta habet et dr. Cuз vero decas heptadi iungit.i. decies septē anni cōputant, q̄ septuagita sunt, hec a physicis credit meta viuēdi. Et hoc vite hūane pfectū spaciuз terminat. Qđ q̄squis excesserit ab om̄i officio vacu⁹ vt in qt scitissime Macrobi⁹, soli exercitio sapientie vacat. Et oēm vsuз sui in sudādo habз Alioꝝ muneꝝ vocatiōe reuerēdus. Preterea medici autumāt, in hoībus venas vel poti⁹ arterias numero moueri septenario. Discrimina etiā piculoꝝ in moꝛbis maioꝛe vi fieri putāt dieb⁹ septimis, eosq3 maxie obseruāt, q̄s Κριτικους η κρισιμους. id ē iudiciales appellant, ꝓpterea φ vt interptat Coꝛne. Celsus tunc de egris iudicat. Hippocrates septimum quēq3 diē efficacissimū apprehēdit, liber Galeni ē de diebus Creticis siue criticis quo septimū diem dieb⁹ oībus iudicialib⁹ añcellere tradit potētia et nobilitate. Uerū vt dies in moꝛbis septimi maxie Crisimi .i. iudicatoꝛij sunt, siue vt elegāti⁹ loquar decretoꝛij. Ita p oēз vitā septim⁹ q̄sq3 ann⁹ piculosus. et velut Crisimos ē. quem scptoꝛes climatericuз q̄si scalariū siue scāsilez nominitāt. Sed ex his genethliaci difficillimos piculosissimosq3 Climacteras duos ꝓdidere. Annū.s. vndeq̄nquagesimū queз ꝯplent anni septies septē, ꝛ annū sexagesimum tertiū, quē hebdomades nouē ꝯficiūt, q̄ ab Aegyptijs Androclas dict⁹ est, et eo φ oēз viri substātiaз frāgat atq3 debilitet. Cui⁹ mētionē facit ꝛ Firmic⁹ maternus in tertio matheseos. Et oli diu⁹ Augustinus epl'a q̄daз gaudiū ai testat⁹ ē, φ tertiū ꝛ sexagesimū ānuз euasissз cōem senioꝝ oīm, ꝑter hec summ⁹ modus adolescēdi hūani coꝛpis ē septem pedū Et q̄bus inedia moꝛi decretū est septio demū die moꝛiunt Ad

de q̄ septē fuerūt spectacula i orbe terrar̄ mirāda, q̄ septē curricula lu-
dor̄ circensiū solēnia, q̄ septē duces ad oppugnādas Thebas ꝑfecti.
et vt hęc tā lōgo repetita ṗncipio ad rē nr̄am accōmodent Septē sa-
piētes grecię famigerati extitere, q̄bus nomē istō dedit supior ętas, vt
Ausonij v̄bis vtar, nec secuta sustulit, quor̄ noīa sunt hęc. Solō At-
tic⁹, Chilō Lacedęmoni⁹, Cleobolus Lindius, Thales Milesius,
Bias priene⁹, Pittac⁹ Mitilene⁹, Periāder Corīthi⁹. Hi nō parū
multa sapiēter ⁊ salubrit̄ pręcepere publicę mortaliū vtilitati ꝑspiciē-
tes. Ex quoq; thesauris totidem aureas sn̄ias quot ipsi sunt sapientes
hodierno die ꝓmem⁹ orsi a Solone nomotheta, hoc ē legū conditore
clarissimo sapiētissimoq;. Cui vt inq̇t Auson⁹. Fama septē sapiētiū
palmā dedit. ¶ Est igit̄ Solonis ista sn̄ia, ac salutare documentū
τελοσ οραειν μακρου βιου hoc ē spectare vitę iubeo cunc-
tos terminū, id Crœso regi dictū oēs hoīes sibi dictū putent, iubet
Solō spectādū eē finē vitę, et ex eo beatos aut miseros mortales di-
cēdos, tanq̄ an̄ supmum diē beatus nemo dici merito possit. Sn̄ię
Solonis subscribit Ouidius illis versibus vulgatissimis. Scilic;
vltima semper Expectāda dies hoī est diciq; beat⁹ Ante obitū nemo
supmaq; funera debet. Ita ē ꝑfecto vt inq̇t verissime Plini⁹. Alius
de alio iudicat dies, supmus de oībus, ideoq; nulli credendū est, ⁊ si ve-
rū facere iudiciū volum⁹ ac repudiata oīmi fortunę ābitione decernere
mortaliū nemo dicēdus ē fœlix. Tu q̇ robore corpis et valitudīe pro-
sperrima te beatū ducis respice vitę terminū, nescis q̇d vesper ser⁹ ve-
hat. Nāq; febricula. vulnusculum, vipę denticulus, vlcusculum pn̄t
vel Milonis vires, vel iuuenis valentis lacertos, vl' rusticelli Rom.
Herculis robur subneruare, ⁊ vni⁹ diecule spatio oēm, qua ṗus fide-
bas fortitudinē depopulari. Qui tantulo casu extingui potes. Et si-
cut Anacreō acino vuę passę strāgulari. Sicut Fabi⁹ senator in lac-
tis haustu vno pilo suffocari. Scito nihil fragili⁹ homine eē, nihil im-
becilli⁹. Tu q̇ latifundia ingētia possides et diuitiar̄ opulētijs suffar-
cinat⁹ incedis ostētator ⁊ insolens, et iactanticulus, specta vitę exitum.
Scito bona fortūę mobilia esse, fluxa, instabilia, q̄ prout repente da-

tur, sic etiã repẽte adimuntur. Cogita multos teipso lõge opulẽtiores aquã et panẽ emẽdicasse, et vt Senecę ṽbis vtar locuples es nunq̃d ditior Põpeio: Cui defuit panis et aqua, q̃ fame ꝛ siti periit. Tu q̃ fortunę alũnuz immo partũ te esse existias q̃ principatu et opib⁹ polles, Cui ex animi sñia cũcta ꝓsperrime succedũt, finẽ vite respicito. Cogita ꝙ quiuis beatus versa fortũę rota añ vesperam p̃t esse miserrimus. Cogita ml'tos in medio cursu florentium gloriaꝝ fuisse pessundatos. et a summo culmine dignitatis excussos. Ex beatis vt vulgo credebãtur, factos repẽte miserrimos, pręsto sunt inumera foelicitatis fluxę et fortũę variãtis exẽpla. Ex q̃bus duo, aut ad summũ tria ad p̃ñs retulisse suffecerit. ¶ Dionysi⁹ Syracusan⁹ gentiũ quondaz terror regno deuolut⁹ Corinthi ludũ litteraꝝ exercuit, seq; eo artificio sustentauit Fili⁹ Persei Macedonũ regis artẽ ferrariã ob quęrendum docuit victũ. Uerum ne lõgum faciã Croesi Lydoꝝ regis opulentissimi historiam breuiter summatimq; percurrã, ad hoc negociuz prope peculiariter pertinẽtez. Solõ decẽnali illa peregrinatõe cũ Sardis ad Croesuz peruenisset hospitaliter in regiã except⁹ est. Et cum iussu Croesi oẽs thesauri omnisq; regia suppellex ei⁹ oculis cõtemplãda prę berẽtur. Et cuz ipse rex om̃i ornatu pretiosissime sese excoluisset subli miq; in solio cultissimus sedisset, ferũt iterrogatũ Solonẽ, Ecquod formosi⁹ vnq̃ spectaculũ vidisset: Rñdisse gallos gallinaceos phasianos atq; pauones se vidisse. naturali em̃ eos flore et inenarrabili formositate vestiri, p̃terea q̃d facit ad cãm Croesus Solonez percũctat⁹ est quem hoim beatissimũ vel vt quidã tradũt quez hoĩem seipso beatiorẽ vidisset: Tum Solõ citra assentationẽ oẽm, Tellũ municipẽ suuz se vidisse rñdit docẽs tellũ optimũ viꝝ fuisse, filiosq; ac nepotes ꝓbatissimos habuisse, q̃ cuz integerrime sanctissimeq; vixisset, et hoc equi q̃d longissimũ mortales degũt foeliciter traduxisset. pugnãs strenue ꝓ patria hoste in fugã verso mortẽ pulcherrimã oppetierat. Iterꝝ Croeso sciscitãte quẽ nam secundũ a Tello beatissimuz vidisset Cleobolem inquit, ꝛ Bitonẽ qui cũ dies festus Iunonis apud Argiuos foret, oporteretq; matrẽ illoꝝ ad solẽnę sacrificiũ curru vehi morarentur

turcę iumēta, tunc ipsi iuguz subeūtes, et vicariā boutz operam obeuntes, in fanū matrē adduxerūt, oībus tātaz pietatē laude celebrantibus Tūc mr̄ precata deū dicit, vt illis p̄miuz daret p̄ pietate qd̄ maximuz homini dari posset a deo, post hāc precationē epulati cum parēte adolescētes cuz summo se dedissent nō sunt āplius excitati, inuentiqz sunt mane mortui, optimo genere mortis defuncti. Tūc Croesus indignabūdus, cōturbatusqz adeo ne inqt o Solon tibi p̄ nulla ɔtemnit̄ nr̄a foelicitas, vt ne p̄uatis q̄dez viris nos cōparādos ducas Et Solō cu ius igeniū mīme erat adulationib⁹ accōmodatū o Croese inqt calamitosus ē hō neqz añ obitū btūs ē dicēdus. Cū viuētis foelicitas vt certātis victoria istabilis icertaqz sit. et oīs rei oportet inspicē exitū, quo sit euersa, qm̄ mltos de⁹ q̄bus fortuna subscripserat, adriseratqz paulisp radicit⁹ euertit Hęc cū Solō prope diuinit⁹ disseruissz dimittit̄ p̄ indocto, despectissimoqz, q̄ bonis pręsentibus pretermissis iuberet spectandum vitę terminū. Sed q̄ʒ vera foret Solonis s̄nia euentus ostēdit. Nāqz haud ita multo post Croesus cū Cyro Persarum rege depugnās p̄lio superatur. capiturqz, atqz incendio destinatus pyrę flagrāti supponit̄. Tunc cū mentez subijsset Solonis recordatio dictitātis ex viuētibus beatū esse neminē. ter ingenti sono exclamauit o Solō, Solon, Solō, qui iterrogat⁹ quā ciendi Solonis cām haberet, seriē per oēm cuncta Cyro edisserit, miserat̄ ille vimqz fortunae vidēs cum se quoqz hoiem esse nosceret laudat Solonē, Croesum in amicis habet. quē secuz iubet reliquū quod eēt vitę degere. Ita visus ē Solon eadem oratione alterū seruasse ex regib⁹, cautiorē τ prudentiorez alterū reddidisse. Hęc ex Herodoto, Plutarcho, Laertio, Luciano, Ausonio. M. Tullio τ cęteris. Hic exijt illud Satyrici poetę Et Croesum quē vox facūda Solonis, Respicē extremę iussit spatia vltia vitę, Scd̄m hāc Solonis s̄niam videtur dici posse beatus clarissimus iurisconsultoꝝ et legalis doctrinę thesaurus socer me⁹ Vincētius Paleot⁹, nunq̄ʒ a me sine honoris pręfatiōe nominādus, q̄ animi dotibus cultissimus diu inter legales p̄fessores obtinuit in hͦ gymnasio p̄matū, Stare aut in fastigio eē summi subsellij vitę q̄ʒ dulce q̄ʒ

iucunduz sit, sciūt illi, q̄ eminēt, q̄bus datuz ē in doctrinaꝝ arce. Hist ē idē diuitias bono mō paratas reliq̄t luculentas, q̄les inter foelicitatis mūera numerat Plato, et Metell⁹ expetiuit. Domus ꝑo iuriscōsulti cū sit toti⁹ oraculū ciuitatꝭ, ianua ⁊ vestibulū soceri mei pᵢde ac alteri⁹ Mutij sceuolę Maxia quotidie freq̄ntia cōsultoꝝ ac summoꝝ hoīꝫ splēdore celebrabaꝭ. Principꝭ aūt placuisse cuz maxima laus sit summusq̄ȝ honos, socer me⁹ illustrissimo ꝑncipi nr̄o. Jo. Bētiuolo adeo char⁹ adeo iucūdus fuit, vt sine illo coenare iucūde nō posset, vt edulia oīa sine illi⁹ condimentis insulsa ingratiq̄ȝ saporis esse viderentur, erat em̄ fabulator elegātissimus, ac fandi dulcissim⁹, q̄ cuncta principalis mētis nubila dictoꝝ tēpestiuitate discluderet, et facetosa vrbanitate exhilararet, q̄ merito vir oīꝫ horaꝝ dici poterat id quod de Asinio pollione serijs iocisq̄ȝ accōmodato dictū est. Ad hęc cū oīs beatitas sine sobole māca sit et mutila, vt auctor ē Aristoteles in ꝑmo ęthicoꝝ, ex hac q̄q̄ȝ ꝑte socer meus foelix cēseri ꝑt, qui cū ex duab⁹ vxorib⁹ ꝑmarijs foeminis liberos sex et trigīta suscepit, vndecim sup̄stites reliq̄t, ⁊ cuz meta viuēdi hoīm esse dicaꝭ Ann⁹ septuagesimus, cūq̄ȝ foelicitas sit in foelicitate mori ipē hūc terminuz transcēdens ānos impleuit tres et septuaginta, senioq̄ȝ beatissimo atq̄ȝ honoratissimo degens nuꝑime decessit. Alui profluuio, q̄d gen⁹ mortis sane lenissimū est, q̄ et maximi romanoꝝ imꝑatores obiere. Accessit ad hęc q̄q̄ȝ cumul⁹ cōsummāde hoīs felicitati, vt feretꝝ subierit filij octo pietissimi, vt paternū cadauer, in ędē diui Jacobi ad sepulcꝝ vsq̄ȝ humeris hora vespꝫtina ex ritu ꝑscoꝛuz deportauerit Ministerio vespillonū ac sandapilarioꝝ laudabiliꝭ fungētes, q̄d vni Metello macedonico ꝯtigisse inꝭ rara felicitatis humanę exēpla memoraꝭ. Libuit ex amoris affectu, q̄ potētissimus ē q̄ socer genero parētis loco est, in hoc diuerticulū non min⁹ fauorabiliꝭ q̄ȝ tēpestiuiter excurrere, vt quē viuētez reuerēter colui, pieq̄ȝ dilexi, eundez defunctū ꝑ virili ꝑte commendez posteritati, quanq̄ȝ viuit vigetq̄ȝ fama doctrinaꝝ, florēt atq̄ȝ in manib⁹ habenꭍ cōsultissima ipius respōsa. Sed cuz ad mentionē defunctoꝝ testemur, vt inq̄t Plini⁹, memoriā eoꝝ a nobis nō sollicitari, iā ad ꝑpositū re-

deam⁹. Ultramundanũ Deũ precãtes vt manib⁹ soceri tribuat certũ in coelo locũ vbi beati sempiterno euo pfruãtur, vt ita iter imortales btĩssime agat sicut iter mortales felicissime vixit. Aristoteles in pmo Aethicoꝶ Solonis hãc de spectãdo vitę fine sniam reprobat repcu/titqꝫ vt absurdã, qui beatos viuẽtes dici debere autumat nõ defunc/tos, cũ felicitas opatio q̃dam sit. Solonis ⁊ ille snię sunt. Rege cum pus didiceris regi. Rõnem vt ducẽ sequare. Nolito malis congredi. Deos venerare, parẽtes reuerere. Leges araneaꝶ telis simillimas esse dicebat: vt eĩ illas ifirmiora aĩalia tenere. Ualẽtiora trãsmittẽ ita his hũiles ⁊ paupes cõstringi, diuites ⁊ ppotẽtes nõ alligari. Quidaꝫ hꝫ Anacharsi attribuũt. Idẽ eos q̇ apd pncipẽ plurimũ pollerẽt eẽntqꝫ maxie fauorabiles calculis ratiocinatoꝶ compare solebat Nãqꝫ vt il/li int'dum maximũ numeꝶ interduꝫ minimũ designant. Ita et illos put pncipib⁹ libituꝫ fuerit aliq̃n illustres ⁊ inclytos haberi, aliq̃n ob/scuros ⁊ ignobiles. Q̃nqꝫ posse totũ, q̃nqꝫ minimũ. Cui cõsile Orõ/tis Artoxersis generi Apophthegma accepim⁹, sed iã tps ẽ vt pmo curriculo decurso Lacedemoniũ cursorẽ spectem⁹. Quemadmoduꝫ celeritatẽ quadam peculiari ad metam festinabundus properet

¶ Laconibus semper breuiloquiũ cordi fuit, qd' laconismuꝫ vocant, vnde Chilon breuiloquus sicinq̃t γνωθι σεαυθον. Latine dr nosce te ipm, siue vt int'pretaẝ diu⁹ Hieronym⁹ scito teipm, hoc Chi/lonis pceptuꝫ tã salutare ẽ, tanq̃ꝫ ad cũctos generaliter ptinens. vt in tẽplo Apollinis delphici lrĩs aureis cõsecratũ merito fuerit et vt ipsi deo ascribiẝ, qui cõsulenti ad beatitatẽ quo itinere pueniret si te inq̃t cognoueris. Ignorãtia enim sui vt inq̃t Plato volumine de legibus tertio perniciosa est. Plaut⁹ in Pseudolo ait in foro vix decim⁹ q̇sqꝫ est, q̇ ipsus sese nouerit, adeo pauci sunt qui nouerint semetipsos Nos igiẝ in pręsentia fecerimus operępcium si curiose trutinabimur atqꝫ dispiciem⁹ queadmoduꝫ hõ seipm noscat. Cui⁹ sententię intellectus atqꝫ iterptatio latissime diffundiẝ. Et ad res ppe sexcẽtas apposita ẽ

¶ Solomõ in cãtico canticoꝶ ad animã quasi ad mulierẽ sub com/minatione loquẽs dicit. Nisi cognoueris temetipsaꝫ o pulchra inter

mulieres. Admonetur anima ex Solomonis pręcepto vt noscat se/
metipsam, vt impleat Chilonis oraculū, ΓΝΩΘΙ ΣΕ ΑΥΤΟΝ nosce
teipm̄ Dicit autem anima qui homo verus et homo interior ab eccle/
siasticis scriptorib⁹ nuncupatur. Agnitionē sui capere si intelligit q̄d
sit et qualiter moueatur, id est quid in substantia quid in affectibus
habeat, vtrum sit sanguis vt Zeno credidit. An spiritus vt Hippo/
crates, vtrum ignis vt Hipparch⁹, an aer vt Anaximenes. An entelechia
vt Aristoteles. An essentia ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΣ id seipm̄ mouens vt
Plato Utrum facta sit an omnino a nullo sit facta quomō facta vtrum per
traducē seminis corporalis vt origo ei⁹ pariter cum origine corporis
traducat, quod sentit Tertullianus, et idē sensisse Lactātium autu/
mat Ruffinus. An pfecta extrinsec⁹ veniens parato iā et formato in/
tra vterum genitalē corpore induat. Et vtrum nuper creata veniat in cor/
pus. An prius et olim facta ob aliquā causam ad corpus sumendum
venire existimetur, quod credidit Origenes Adamātius, ignoratur
enim quę sit natura animę, vt inquit Lucreti⁹. Et vt auctor ē La/
tātius, nondum inter phos cōuenit quid sit anima, nec vnq̄ fortasse
cōueniet. Itē homo cognoscit semetipm̄ quādo disquirit an mortalis
sit, et vna cum corpore intereat vt Epicurei persuasissimū habuerūt,
et Sadducei existimabāt. An immortalis. vt oīm nobilium philoso/
phorum scholę cōclamant. non aliud post mortē corpus assumat, quod
Pythagoras asserit, et Pythagorici dogmatis assertores affirmant,
apd̄ q̄s palingenesia id ē regeneratio et metēpsichosis hoc ē trāsanima
tio celebrātur. Pręterea cognoscat seipm̄ homo qn̄ noscit quę agenda
sint q̄ cauenda, quid sibi desit quid abundet q̄d emendandū vt vitu/
perabile, q̄d seruādum sit vt laudabile. M. Tulli⁹ in p̄ma Tuscula/
na pręceptū inquit Apollinis quo monet vt se q̄sq; noscat, nō pręci/
pit vt mēbra nostra, staturā, figurāq; noscam⁹ neq; nos corpa sum⁹,
sed cū dicit nosce te hoc dicit nosce animum tuum. Nam corpus quasi
vas est animi aut aliquod receptaculum, ab animo tuo quicquid agit,
id agitur a te. Item in epistola ad Quintum fratrem. illud ΓΝΩΘΙ
ΣΕΑΥΤΟΝ, noli putare ad arrogātiam minuēdam solū esse dictum, ve/

rum etiã vt bona nostra norim⁹. Item in q̇nto de finib⁹ bonoꝝ, Iu-
bet nos Pythius Apollo noscere nosmetipsos. Cognitio aũt hęc est
vna, vt vim nostri corporis, animiq; norim⁹, sequamurq; eã vitã, que
reb⁹ ipsis pfruat. Plato in Charmide pręceptuz hoc interpretat nosce
temetipm. i. temperate viue, tanq̃ seipm cognoscere temperãtia quę-
dã sit. Et ita hoies templũ ingrediẽtes singulari hac snia deus alloq̇-
tur. nihil aliud pcipiens q̃ viuere temperãter Pręterea illud γνῶ-
θι σεαυτόν illũ habet intellectũ vt norit q̇sq; quid se potissimum
deceat qd ad oẽm sexũ ad cõditiones omnis hoim referri pt. Tu qui
pnceps es, cui⁹ nutu cũcta gerunt, nosce teipz. Cogita te eẽ ποιμέ-
να λαῶν. hoc est pastorem populoꝝ: cui⁹ tutelę salus subditoꝝ cõ-
missa est. Noscito pnceps te esse aiam ciuitatis, illaz corp⁹ tuum. Te
omni indulgẽtia fouere oportere ciues tuos et reipu. magis q̃ puatę
cõsulere. Ut gubernatori cursus secũdus, medico salus impatori vi-
ctoria, sic pncipi et reipub. moderatori beata ciuiuz vita pposita est vt
opib⁹ firma, copijs locuples, ṽtute honesta sit. Oliz legati scytharuz
Alexãdro magno dixerũt, si deus es tribuere mortalib⁹ beneficia de-
bes, nõ sua eripere. Sin autẽ homo es id qd es semper esse te cogita,
stultũ est eoꝝ meminisse ppter q̃ tui obliuisceris. Tu q̇ magistrat⁹ es
nosce teipm, intellige te gerere psonam ciuitatis debere. Et iura fidei
tuę esse cõmissa. Tu scholastice qui legum, q̇ pontificij iuris, q̇ phię
q̇ medicinę, q̇ eloquẽtię es cãdidatus, scito teipm, nosce te intus et in
cute vt dicit, ingeniuz tuũ solerter introspice, et vide cui disciplinę sis
idoneus. Nã vt scite pręcepit Horati⁹. Tu nihil inuita dices faciesq;
Minerua id est aduersante et repugnãte natura, vt interptatur. M.
Tulli⁹, olim Isocrates Ephoꝝ discipulũ a forẽsibus causis subduxit
cõponẽdis historijs accõmodatiorez ratus. Male em̃ rñdent coacta
ingenia, reluctãte natura irritus est labor. Ideoq; vt monet Seneca
inclinãdum est eo, quo te vis ingenij refert, hinc pbari accipim⁹ Ala-
bandẽsem Apolloniũ, qui cum mercede doceret, tum nõ patiebat eos
quos iudicabat non posse oratores euadere opam apud se perdere di-
mittebatq;, et ad quã quęq; artez putabat esse aptum ad eã impellere

atq3 hortari solebat. Scriptor in omi genere doctrinarum noscat semet/metipsmet ingenij sui vires an perpedat, et vt salubriter pcepit Oratius, qd ferre recusent qd valeat humeri diu secu3 versct, qua in re dij boni q3 multi peccat atq3 cecutiut, q nec se satis noscut nec sua. Tu q inhias honores, abis pfecturas nosce te et dic tecu nuquid sis dignus illis fascib9, ad quos ta sitiēter ahelas. Recordare id quod olim dixit Metellus Mario, quē ad cosulatu3 festinate3 et ob id missionē flagitātem monuit ne supra fortunā animū gerere, nō oia oibus cupienda esse, debere illi res suas placere. Opifices: cerdones norit semetipsos, meminerit tenere se itra pelliculā. Et vt inqt ille in ppria pelle quiescere. Sutor ne supra crepidā iudicet: vt pcepit Apelles. Qd medicorum est pmittāt medici, tractent fabrilia fabri Nature noscat semina qsq3 sue. Unusquisq3 sua nouerit ire via. Et vt vet9 verbu3 est, quam qsq3 nouit artē in hac se exerceat. Sulmonēsis poeta in libris de arte huiusce oraculi sic meminit. Fama celebrata p orbē Litera cognosci q sibi quēq3 iubet. Ubi monet iuuenes vt in amatoria palestra norint semetipos. Nā q sibi not9 erit solus sapiēter amabit Satyrograph9 e coelo descēdisse prodidit hoc ΓΝΩΘΙ ΣΕ ΑΥΤΟΝ. Qd precipit intimis precordijs esse figendū et memori seruādum pectore, siue coniugium queras, siue cām agas, siue senator esse velis. Neq3 em loricā poscit Achillis Thersites, quinetiā si quid empturus es nosce te, nec mullū cupias q piscis ē preciosissim9, cum sit tibi gobio tm in loculis bucce noscēda est mēsura sue seruādaq3 rebus tā magnis q3 minimis Uersiculus grecus ē vice prouerbij celebratus. ΓΝΩΘΙ ΣΕ ΑΥΤΟΝ ΠΑΝΤΑ ΧΡΕΣΤΗ ΧΡΗΣΙΜΟΝ. quod significat nosce te ipsum, vbiq3 est frugiferum. Et nullum me Hercule ptesse preceptum cōducibilius, et quod in vniuersu3 ad oia meli9 accōmodari possit q3 hoc. Qd si vnusquisq3 vestrum in omnibus actionibus suis habuerit in memoria atq3 in pectore, pleraq3 agetis vtili9, inoffensiusq3 Chilonis et ille snie celebrātur. In via nō festinādum, Int loquendū non agitādaz manū qm id vecordie specimē ē, Linguā in cōuiuio cōtinēdaz Dānu3 potius q3 turpe lucrum eligendum. Iracundiā superandam

¶ Sed iā a Chilonis curriculo ad Cleobulū stadiodromon transea/mus. Is igit̄ sniam illā bracteatā et vere aureā condidit αριστον μετρον. Quod latine interp̄tatur optim⁹ est modus. huc pertinz illd quoqz grece dictū μηδεν αγαν. i. ne qd nimis, qd tam cele/bre factū est, vt Comico quoqz Terētij versiculo expressum sit. Id ar/bitror apprime ī vita esse vtile ne quid nimis. Plyni⁹ Chilonis prece/ptum eē autumat nihil nimiū cupere. Sed id siue ab hoc, siue ab illo dictū sit parz refert. et nihil ad nos, dūmodo cōstet dictū eē ⁊ sapienter et a sapiēte, porro autē quid sapiētius, quid salubrius p̄cipi potest, q̄ modū eē optimū eūqz in reb⁹ oībus custodiēdum. Naz loquendi et tacēdi, vigilādi et dormiēdi optim⁹ est modus, studia: labores, cul/tus supellex, deniqz q̄cquid in omni vita est modum istū mediocrita/tēqz requirūt, tanq̄ rē rerz oīm optimā: saluberrimāqz. Plini⁹ perni/ciosissimuz eē inq̄t in oī vita qd nimium. Plaut⁹ in Penulo, modus oībus in rebus soror optim⁹ est habitus, nimis oīa nimiū exhibēt ne/gociuz hominibus ex se. Plini⁹ minor. Optimus inquit modus est quis negat. Quintilianus in quarto. Modus vbiqz custodiend⁹ est Plato in Menexeno p̄cipit parēdum esse veteri prouerbio quod ē μηδεν αγαν id ē nihil nimz, vt siue pecunias homo nāciscatur ac filios, siue amittat, neqz letitia īmodica exultet, neqz dolore nimio cōflictet. Philosophi tradūt virtutes esse mediocritates, qd grece di/cunt τασ αρετασ μεσοτητασ ειναι. Aristoteles in Ethi/cis qd aliud docet q̄ virtutem eē mediocritatē in meditullio excessus ac defectus collocatā, vt quicquid a modo medioqz recedit id inter vi/tia sit annumerādum, quod Horatius poeticis numeris elegāter cō/plexus est, Virt⁹ est medium vitiorum et vtrinqz reductū. Itē in ser/monib⁹ Est modus in rebus sunt certi deniqz fines, Quos vltra, ci/traqz nequit cōsistere rectum. Schola oīs eruditorz clamat cuncta fer/me ad mediocritatem referēda, quam merito auream appellant, quae Horatiano preconio sic extollitur. Auream quisquis mediocritatem Deligit tutus caret obsoleti. Sordibus tecti caret inuidenda Sobri/us aula. M. Tullius mediocritatez in vestitu sicut in plerisqz rebus

optimam eē pręcipit. Hinc nimirū Hesiodus. dimidiū plus toto eē intelligi voluit, cū ait πλέον ἥμισυ παντός, quia videlicet moderatū immoderato melius est, et ita Plato enodat Hesiodicū scriptū, q̄ libro. iij. de legib⁹. et in quarto de republica scribit rectissime dictū esse ab Hesiodo, dimidiū plus eē q̄ totū qn̄ videlicet totū comprehendē noxiū est, dimidiū vero tēperate se habet, docetq̄ principatum moderate cōstituēdū eē, et ad mediocritatē redigēdum. Consimiliter Aristoteles in iiij⁹ Politicoꝝ, dimidiū esse plus toto docꝫ, ex eo q̄ gubernatio moderata durabilior ē, et melior q̄ imoderata. Extat i appēdicula cōmentarioꝝ nr̄oꝝ in Trāquillū interp̄tatio explicatior super hoc Hesiodi paradoxotato. Q̄d moderatū immoderato an̄ponendū et optim⁹ in principatu mod⁹ sit euidēter ostēdit exēplū Theopōpi dignū memoratu, qui cum eēt rex Spartanoꝝ ephoros prim⁹ instituit. Qui ita regię potestati apud Lacedęmonios oppositi st̄, sicut apud Romanos Tribuni plębis consulatu imperio obices et refractarij opponebātur, ob id cū vxor maritū criminaret̄ dicēs eū relicturum filijs minorē potestatē fert̄ Theopōpus laudabilē vocē emisisse Relinquā (inq̄t) minorē filijs potestatē o vxor sed diuturniorē, hoc idē sensit Alexāder Romanoꝝ imp̄atoꝝ moderātissim⁹, q̄ cū ei mater Māmea et vxor Memia nimiā ciuilitatē, ac moderationē in principatu agēdo obiectarēt, et sępe dicerēt, molliorē tibi potestatē ⁊ contemptibiliorē imperij fecisti, scite rn̄dit, sed securiorē atq̄ diuturniorē Huic dies nunq̄ trāsijt q̄ non aliq̄d māsuetū, ciuile, piū fecerit, q̄ veluti sn̄iam illā probās, qua dicit̄, moderata durāt. Tātę fuit moderationis vt om̄ibus se blādū, affabilēq̄ pręberet. Aristoteles in problematis ad medicū pertinētibus secunda (inq̄t) valitudo, mediocritas quędā est frigido, et calido, et humido, et sicco, ex quib⁹ corpora mortalium cōpacta sunt, tēperatis et mediocritate quadam congruentibus quorū defectus, vel excessus morbos gignit vt medici tradunt. Et vt auctor est Plato in Timeo elemēta siue principia ex q̄bus constam⁹, per excessum defectūq̄ ex ꝓprio loco in alienū trāslata intestinā quādam seditionē, et ęgritudines inferūt. Inde em̄ fit, vt imodice aut ca-

lescāt frigida, aut madescāt arida, et cętera oīa similiter permutentur Et ita mediocritate ac temperamēto de corporib⁹ subducto mutationes varię morbi corruptiōes ꝓpe infinitę irroborāt, atqȝ inualescunt Huiꝰ Platonicę snię testimoniū citat Galenꝰ in primo de elemētis, cui subscribit schola medicoꝝ. Et Cor. Celsus astipulatur, q̄ sic refert in pmo. Ex q̄tuor pncipijs vel superās aliq̄d, vl' deficiēs aduersaȝ valitudinē creat. Columella quoqȝ libro q̄rto agricolatiōis, opus est (vt inq̄t) inter has tā diuersas inę q̄litates magno tēperamento, qđ in corporib⁹ nostris quoqȝ desyderatᷣ, quoꝝ bona valitudo calidi et frigidi, humidi et aridi, densi et rari, certo et q̄si examinato mō continetᷣ. Galenus in libris cōplexionū. Cōplexionē ęquabilē ac moderatā dicit eē optimā. Non me p̄terit causas morboꝝ plurifarias a medicis ꝓponi quaruȝ alias vocāt abditas, alias euidētes et Hippocrates in libro de flatib⁹ spiritum morboꝝ oīm patrē et auum nuncupat, veꝝ ex cunctis id colligitᷣ quod īitio ꝓpositū est, sanitatē mediocritate subsistē, optimuȝ eē in reb⁹ humanis modū, immoderata rep̄hensibilia, qđ adeo veruȝ est, vt sapiēs insipiētis, equus iniqui nomē ferat, vltra q̄ȝ satis est ꝟtutē si petat ipam, vt ex remedijs vitijs fiāt si nimia et īmoderata sit medicina. Quapropter diligēter etiā atqȝ etiā caueant medici, q̄ vitae nrę necisqȝ imperatores sunt ne in potionib⁹ medicamētoꝝ ꝓpinandis excedāt moduȝ, vt Catapotia, Alexipharmaca, vt ātidota mixturis reruȝ medicaꝝ salutari tēperamēto cōpositis ꝓpinentᷣ, vt potius intra modū medicina salutariter coerceatᷣ, q̄ȝ supra modū lętaliter exuperet Error em̄ in medico pestifer ē, nec patitᷣ emēdationeȝ, et vt auctor est Galenus in primo simplicium. Medici errātes p̄cipitauerūt secū gentes innumeras. Cibus q̄ alimur et sustētamur noxius fit corpori ⁊ exitiabilis si sit imodicus, Venę (vt auctorē Cato Porciꝰ) sufflatae ex cibo non pn̄t perspirare in toto corpe, vn̄ aliq̄s morbus nascitur. Et vt refert Joānes Chrysostomꝰ, qđ in decretis quoqȝ canonicis repetitum est. Abūdantia cibi morbū facit, ⁊ molestias ingerit, ⁊ ęgritudines generat. Proinde salutariter p̄cipit Auicenna inter classicos medicos clarissimꝰ ita surgenduȝ a mēsa vt reliq̄ę appetētię adhuc super-

sint. Uino ouq vires, sanguis, colos hoīm aluntur, cuius vtilitatem Asclepiades vix deoꝝ potētia equari posse pnuntiauit, nihil pnicio/sius vt inq̄t verissime Plini⁹ si modus absit. Idē alibi velut ex oracu lo cecinit multo vtilissimā esse tēperantiā in cibis. Item inť medici/nas ab hoīe pendentes eē ait abstinere a cibo nimio aut potu. Uino modico nerui iuuātur, copiosiore ledunť, sic et oculi, q̄d multa: Adeo ātiqui moduꝫ eē optimū in rebus crediderūt, vt ī agricolatiōe in quā/to q̄s maiora possidet latifundia, tāto fortunatior censeť, moduꝫ agri in primis seruādum putauerunt, q̄ppe ita cēsebant satius eē min⁹ sere/re et meli⁹ arare, super quo Luci⁹ Columella om̄is rusticationis con/sultissimus sic scribit. Nos ad cetera p̄cepta illud adijcim⁹ quod sapi ens vnus de septē in perpetuū posteritati pnuntiat adhibēdum mo/dum mēsurāqꝫ reb⁹, idqꝫ vt nō soluꝫ aliud acturis, sed et agꝝ paratu ris dictū intelligať, ne maiorē fundū q̄ꝫ ratio calculorū patitur emere velit. In eadē snīa Uirgiliū fuisse aiaduerto ita pcipientē. Laudato ingētia rura, Exiguū colito. Plini⁹ quoqꝫ noster, cui nihil intētatuꝫ, nihil iexpertū fuit, Iudico in q̄t modū reꝝ oīm vtilissimū. Quietiaꝫ iuriscōsulti modū in supplicijs decernēdis pbātes salubriť p̄ceperunt pœnas iterpretatōe legū molliēdas moderādasqꝫ potius eē, q̄ꝫ exaspe/rādas. Igiť ne imodici imoderatiqꝫ iudicemur, claudam⁹ modū op/timū vtilissimūqꝫ eē reꝝ oīm, cōcinentes cum Sidonio Apollinari. Lindie q̄d Cleobule canis mod⁹ optimus esto. Itē Lidie tu Cleobu le iubes mod⁹ oībus vt sit. Inť Cleobuli snīas celebriores ⁊ ille sunt. Ingrat⁹ ne sis, Amicos bn̄ficijs fouēdos, inimicos amicos faciēdos Anq̄ꝫ domo q̄s exeat q̄d acturus sit secuꝫ cogitet. rursus cum redierit q̄d egerit remetiať. Uxorē comparē eligēdaꝫ, audiēdi magis q̄ꝫ loq̄n di studiosuꝫ eē oportere. ¶ Subsequiť q̄rto loco Thales Milesius, q̄ (si Apuleio credim⁹) ex septē illis sapiētiae memoratis viris fuit fa cile precipu⁹ vtpote qui Geometriae p̄mus repertor extiterit, et natu/re reꝝ certissim⁹ explorator, et astroꝝ peritissimus contemplator, qui aquā principiū reꝝ eē censuit, cui tripos ex oraculi p̄scripto datus est, quum sapiēti dādum eē cecinisset Is itaqꝫ vadimonia perin̄ ac noxia

præcipit fugiēda, cuius sunt verba εγγυα παρα δ' ατη latine dr̄. Sponde noxa præsto est. Per mille possum (vt Ausonij verbis vtar) currere exēpla, vt probem prædes vadesq; pœnitudinis reos, sed nolo noiatim quenq; dicere, sibi q̇sq; vestr̄ dicat & secū putet, spōdere quātis dāno fuerit & malo. Plini⁹ inquit comitē æris alieni atq; litis eē sponsionē, eamq; sniām assignat Chiloni Lacedæmonio. Sūt nō par̄ multi codices Pliniani, in q̇bus nō sponsionē legas, sed miseriā, vtraq; lectio suos assertores habet. Plato in Charmide inscripta esse pro Apollinis Delphici templo testatur tria hæc præcepta. Nosse se quenq;. Nil nimis, et spōsioni adiūcta incōmoda. Laertius Diogenes Chilonis (inquit) haec sentētiola est, spōsioni nō deesse iacturaʒ. Sed pleriq; oīes eaʒ assignant ascribūtq; Thaleti, quod & nos seq̄mur. De quo Sidonius Apollinaris. Thales Mileto genit⁹ vadimonia culpat, et aliubi Mileto q' crete Thales vadimonia dānans. Ex hoc saluberrimo p̄cepto admonemur cauere a spōsionibus, ne v̄borū obligationib⁹ vinciamur, ne prædes, vades, spōsores, quod detrimentosum ē, efficiamur. Multos redigit ad inopiā & egestatē formula illa stipulatiōis. Mihi decē dabis? dabo. Mihi decē daē spōdesne? spondeo. Hoc ē illud damnosum v̄bum, de quo intellexit Ouidius illo v̄siculo. Unius vt v̄bi grādia dāna ferat. Haec ē Plautina stipulatio ex Pseudulo, vbi senex stipulat̄ verbis ita cōceptis Uiginti minas dabūt? Respondet leno dabuntur, et ita ex hoc verbo obligatus viginti minas soluere cogitur. Uñ mox queribūdus dolenter infit Auferetur id præmiū a me, qd̄ p̄misi p̄ iocuʒ? Cauete ergo hoc v̄buʒ spōdeo, cui comes est noxa, siue iactura. Cauete a stipulatiōe, q̄ obligat p̄missores, quæ, vt diffinit Pōponius iuriscōsultus titulo de v̄boruʒ obligationib⁹, est verbor̄ conceptio, q̇bus is qui interrogatur daturū factur̄ ve se id, qd̄ interrogatus ē spondet. Pragmatici hoīes in callido versutoq; iure solertes, quor̄ aucupia sunt verborum syllabarumq; tendiculæ oībus preceptis, histor̄ijs, versibus cauere iubent et vetant credere. Alter̄ se facere ait. M. Tullius. vt s. caueat. Alterum, vt nō credat se facere nō posse. Uos vtr̄q; facite diligēter cauete, nec temere

credite. Nã qui cauet ne decipiat (vt inqt Plautin⁹ senex) vix cauet, quũ etiã cauet, etiã quũ cauisse rat⁹ est, sepe is cautor capt⁹ est. Apud Liuiũ ait Philippus Macedonũ rex, nõ oĩm se fidei credere. Cauẽdi autẽ credendiq; intellect⁹ multiplex ẽ, et ad multa ptendit. Uerbũ illud vet⁹. Nõ putarã, in omni negocio turpe ẽ, cuius comitẽ scito te esse poenitentiam. Subit hac in parte admirari priscoꝝ diligẽtiaz, qui reos dici voluerũt eos, qui q̃d pmisissent spopõdissent ve Caueamus ergo, ne p sponsionẽ in numero reoꝝ habeamur. Ne vni⁹ verbi fluctu in dispẽdij scopulũ illidamur Thaletis ⁊ illę sinię circumferũt Antiquissimũ oĩm esse deũ pulcherrimũ mundũ, Uelocissimũ mẽtez, quę per vniuersa discurrat, Sapiẽtissimũ tẽpus, quo omnia inueniantur. Idez triũ maxime reꝝ causa gratias sese agere naturę dicebat, q̧ homo et nõ bellua: q̧ vir et nõ foemina, q̧ grecus natus esset, ⁊ non barbar⁹ ¶ Sed iã pacto q̃rto curriculo, quintum decurramus. Cuius quadrigarius ac ductor est Bias Prienensis. Is olim filio ad Aegyptios pficiscẽti precepit, vt ἐφόδιον πρὸς γῆρας id ẽ viaticũz ad senectutẽ sibi cõparet, virtutẽ nimiꝝ p viatico intelligẽs, quę sola est certa ac vera possessio. Idẽ quum patriã Prienam cepisset hostis cęteris multa de suis rebus: dũ fugiunt, asportãtibus admonit⁹ a quodã, vt idem ip̃e faceret. Ego vero in qt facio, nam omnia mea mecũ porto, Hui⁹ itaq; Biãtis est illa sentẽtia οἱ πλεῖστοι κακοί latine dicitur, plures sunt mali, q̃z sit hoc vero veri⁹ homo nemo gnarus sciusq; reruz humanaruz est, qui ambigat. Deterioruz magna natio est, vt inquit verissime Cicero, boni vero singulares. Omne tẽpus Clodios (vt Senecę verbis vtar) non omne Catones fert. Ad deteriora faciles sum⁹. et Catilinaz (vt ait Satyrograph⁹) quocũq; in populo videas, quocũq; sub axe. Sed ne Brut⁹ erit Bruti nec auũculus vsquã. Raro q̃ppe boni numero vix sunt totidẽ quot Thebaꝝ portę vel diuitꝫ ostia Nili. Apd Sodomitas vt canonicę scpturę pdiderũt, dece boni inuẽti nõ sũt, q̃ruz bonitate improboꝝ vitiositas sustentari possz. Mores boni vt inqt Plaut⁹ in trinũmo sũt intermortui. Mores vo mali q̃si herba irrigua succreuerũt vberrime

Cum videris foꝝ multitudine refertū et septa cōcursu oīs frequentię plena, scito illic tātundē eē vitioꝝ quātuꝫ hoīm, oīa vitijs ac scelerib⁹ plena sunt, mali inter malos viuim⁹. Nobiscuꝫ bn̄ agit̄ si inter pessimos nō sim⁹. Quoties viꝝ bonū videꝫ ꝯtigit. illi assurgito, illi caput aperito, illū vt deū colito, via vitioꝝ lata ē, ⁊ decliuis, ⁊ ideo cūctis puia via ꝟtutis āgusta cliuosa senticosa, et ideo paucissimis patens. Fimbria oliꝫ iudex elect⁹ in causa Pinthię, q̄ sponsionē fecerat, ꝙ vir bon⁹ eēt, iudicatu illo supsedit dicēs non liquet. Qm̄ vt vir bon⁹ aliq̄s sit, ea res innumerabilib⁹ officijs et laudib⁹ continetur, et vt dicē solebat Pittach⁹ perdifficile est bonū esse. Quidā malos int̄pretant̄ imperitos et barbaros, q̄ ius, ęquum, sacros mores negligūt. Tāquaꝫ plures dixerit Bias esse impitos ac iniquos. Quod euidētissime planuꝫ est, quot⁹ eīm̄ quisqꝫ aut perit⁹ aut peritię est affectator: quotusquisqꝫ studet igenuis disciplinis: imperitia atqꝫ barbaria hoc tpe grassatur ⁊ viget, explosa eliminataqꝫ eruditione atqꝫ humanitate Idiote ludibrio sunt, si qui sunt boni. Imperiti in honore sunt atqꝫ aestimatione periti probro atqꝫ cauillis obnoxij eē ceperunt. Magna est vt dicebat Tusculanus Cato ꝟtutis incuria. si mali impiti, boni cōsequēter periti dicent̄, et quis nō videt inter mille vix millesimū bonum hoc ē peritū nemo dici posse: Malos ab ātiquis ꝓ vilissimis dictos eē docet Plini⁹, sic scribēs. Quonā mō in q̄t vilissime colūtur agri: Ex oraculo scꝫ malis ac bonis. Itaqꝫ cū abaui dicerēt malos intelligē voluisse vilissimos. Qd̄ si mali ex hoc Pliniano interp̄tamēto ꝓ vilib⁹ accipiuntur, q̄s non videt plures esse viliores, despectiores, sordidiores: quisquilias hoīm et retrimēta: Exēplis res non eget q̄ luce clarior est Nos quoqꝫ ne mali dicamur siue improbi, siue imperiti, siue viles, elaborem⁹ contēdamus enitamur, ne iter malos enumeremur, vt sententia Biantis vanidica et mendax cōprobet̄ in nobis. immo enixe curemus vt poti⁹ similes sacerdotib⁹ Aegypti, quos piromas vocant Est autē piromis gręca lingua καλοσ και αγαθοσ. id est honestus et bonus. Hic idē Bias dicere solebat, Malle inter inimicos iudicare q̄ꝫ inter amicos, quippe ex amicis alteꝝ prorsus futuꝝ inimi

cum. & inimicis autē alterꝫ amicum. Idem interrogatus quidnam faciēs homo delectaretur: lucrās inquit ¶ Sexto curriculo procedat ad cursurā Pittacus Mitylenęus qui Phrynonem Atheniēsium ducem monomachia hoc ē singulari certamine cōgressus interemit. cum instar Retiarij rethe emisso illum implicasset, huiusce Pittaci illa ē celebrata sententia γνωθι καιρον latine dicit noris tēpus, vel noris opportunitatē siue tempestiuitatem. Romana vox ē, veni in tempore Interpretatio huiusce sapiētissimi dicti saluberrima ē, vt scilicet norimus in rebus agēdis, obseruemusque opportunitatē, vt in tempore cuncta aggrediamur. Terentius. Rem oīm eē primum tempus ait. repetent cuncti vt verbis Ausonij vtar quotus offensam incidat, spectata cui nō fuerit opportunitas. Medicus in danda ęgroto medicina norit καιρον. id est tempestiuitatē. Nā vt inquit ille. Temporibus medicina valet. Cōtra nihil ē in morbis magis periculosum, nec magis perniciosum quam immatura medicina, quod et memorat Seneca in libro ad Albinā matrem, de consolatione pręcipit Plinius noster cauēdum ne in remedijs vitia fiant. Quod euenit nimia aut intēpestiua medicina. Nolo cōmemorare quam multi ita pereāt dum intēpestiua pharmaca propinantur. In cibo quoque dando o medice γνωθι καιρον nosce quādo intempestiuum est. Nam vt verissime scribit Cornelius Celsus optimum medicamentum est opportune cibus datus, qui quando dari debeat inter medicos nō satis cōstat. Notum est illud Ouidianum. Ipsa leget tempus medici quoque tempora seruāt, καιρος id ē tēpestiuitas tātum pollet, vt vinum quod alioqui noxium est languētibus in tempore datum medeatur. Quod Ouidius quoque planissime significat illo versu. Data tempore prosunt Et data non apto tempore vina nocent, huius rei obseruationē probe callebat Asclepiades qui primus vino opitulari inuenit, dando scilicet κατα καιρον, id est in tempore, qui vnum de vino dādo volumem cōdidit. Hippocrates in Aphorismis et Galenus libro sexto, simpliciū docēt dolores oculorum vino meraco solui, quod ita interpretamur, si tempestiuiter detur. Tu qui aditus faciles ad principem queris, cupisque voti cōpos euadere γνωθι

ΚΑΙΡΟΝ noris oportunitatē, & q̄ mollissima fandi tempora. Cuius præcepti gnarus poeta sic cecinit. Sola viri molles aditus et tempora noras. Plautus oportunitatem innuēs efficacissimā esse in rebus ait in Pseudolo, ip̄a mihi opportunitas nō potuit opportunius aduenire. Item in Menechmis non potuisti magis per tēpus mihi aduenire q̄ꝫ aduenis. Ita ego soleo, cōmoditatis oīs articulos scio. Historici ꝓdiderunt Vespasianū id temporis fuisse facillimū indulgētissimumq́ꝫ, quo in balneū tricliniūq́ꝫ transibat, eaq́ꝫ momēta atq́ꝫ occasionem domesticos ad aliquid petēdum magnopere captasse. Consimiliter vos, q̄ vultis apud p̄ncipē impetrabiles eē captate id tempus, quo remissior, hilarior indulgētior esse solet. Scitote plus pollere tempestiuitatē hanc ad successus petitionū, q̄ꝫ adipem leonis, q̄ꝫ sanguinē basilisci, q̄ꝫ spondylō draconis, q̄ꝫ anguinū dryudarū ouū, cęteraq́ꝫ id genꝰ ꝓmissa magicę vanitatis. Cōtra nō pauci multi intēpestiuę interpellātes merito repulsā patiunt᷑. Quibꝰ illud Nasonis dici p̄t. Nō adiit apte nō legit idonea credo tempora. Horatiꝰ probe callēs quantū ΚΑΙΡΟΝ id ē oportunitas polleat sic scribit. Nisi dextro tēpore Flacci verba per attēta nō ibunt Cęsaris aurē Idē mittēs Augusto libꝝ monet portitorē vt tēpestiuit᷑ adeat videlicꝫ Si validꝰ si lętus erit, si deniq́ꝫ poscet. Qui fabricā materiā tractas, qui cōtignationes domi struis ΓΝΩΘΙ ΚΑΙΡΟΝ q̄n tēpestiua sit ad cędendum materies, quā cędi tempestiuū eē Luna senescēte Piniꝰ Columella Paladiꝰ Vegetiꝰ cęteri tradiderunt. Pręterea tēpestiue materies cędit᷑ a p̄mo autūno ad fauoniū, vt docꝫ Victruuiꝰ a solstitio ad brumā vt p̄cipit Cato. Per ver vt arbores intēpestiuę cędunt᷑, cū id tp̄s sint pręgnātes. Et cōsequēter imbecillę, sicut etiā corpora muliebria cum cōceperint iudicātur infirma. Tempestiuiter materies si firma ac durabilis in structuris neq́ꝫ pādationibꝰ obnoxia est. Cōuenit autē inter eruditos vtilissime sterni in coitu Lunę, quē diē alii interluniū, alii intermenstruū, alii Lunę silentis appellāt. Qđ si cōpetāt coitꝰ in nouissimū diē brumę illā ęternā futurā materiam spōdent. Apđ antiquos p̄mo punico bello. classis Duilli impatoris ab arboribus excisa

septuagesimo die nauigauit, secūdo quoqꝫ punico bello classis Scipio/nis q̄dragesimo die a securi nauigauit. Tātum tēpestiuitas in cedēn/da materie pollet. Queret fortasse curiosus auditor cur materiaꝫ tam sepe nominauerim, nusquā lignū. Si q̄s est q̄ id q̄rat ille sciat ꝯsulto meid fecisse et sciēter, atqꝫ ex latinitatis elegātia. Nāqꝫ vt ex libris iu/risconsultoꝝ didicim⁹ vt docet Ulpianus de legatis tertio, ligꝰuꝫ dici/tur q̄cquid cōburendi causa paratū est. Materia vero, q̄ ad edifican/dum, fulciēdumqꝫ necessaria ē. Ideoqꝫ lignis legatis arbores materie causa succisas nō deberi. Idē iurisconsulti titulo de tigno iniūcto et ti/tulo de verboꝝ significatiōe docēt appellatiōe tigni materiē omneꝫ cō/tineri, ex qua edificiū cōstat. De materia siue materie in hoc significa/tu scatent volumina eruditorū. Inde materiatio et materiatura Ui/truuio Inde fabrica materiaria Plinio ꝓ tignaria, cuius inuētor fuit Daedal⁹, hinc ip̄e faber tignari⁹ elegāti vocabulo dict⁹ a Plauto ma/teriarius. Sed iaꝫ temp⁹ est vt ex via in semitam regrediamur. Qui emit: vēdit, negociat, noscat Καιρον id ē oportunitatē. Emptor ca/ptet tp̄s vt emat paruo, vēditor vt vendat magno. Etem̄ vt precipit M. Uarro tūc vendas cū caritas ē, negociator vt cū lucro mercatu/rā exerceat, obeat tēpestiue fora reꝝ venaliū. Amator amicā in tp̄e ac/cedat cū tempestiuū est, cum leta puelle mēs et anim⁹ ad veneria pro/pensior. Agricola omnē rusticationem κατα καιρον id est tem/pore exerceat. Naꝫ vt inq̄t poeta. Frigidus agricolam si quando con/tinet imber Multa forēt que mox coelo ꝓperāda sereno, Maturaē datur. Messis, vindemia, oleitas, sationes, insitiones, propagationes tempestiuiter fient. Constat frumenta si tēpestiue decisa sint, in hor/reo grandescere, contra arbores intempestiuo calore aut gelatione sen/tire vredinem, siderationem, carbunculationem. Deniqꝫ vt summatiꝫ explicem omnis actio, omnis vita, suā exposcunt tēpestiuitatem, quaꝫ qui nouerit ille fortunatius pleraqꝫ omnia aget, ⁊ commodius Pit/taci et ille sentētie sunt. Depositum cuꝫ acceperis redde. Amico noli maledicere, nec inimico quidē Pietatē colito. Frugi esto. Ueritatem custodito. Quod factur⁹ es ne dixeris, quia si facere nequeris ridebe/

ris. Interrogatꝰ quid infidum esset, mare inq̄t. Item percunctāti q̄d
eēt optimum, respondit bene agere. ¶ Superest septimum, nouissi-
mumq; curriculū, quo decurso ad metā prouehemur. Cursor autem
ꝓgrediatur q̄ agmen cogit Periāder corinthiꝰ, qui principibus sum-
ma ope enitendū suadebat vt si tuto vellēt dominari beniuolētia non
armis stiparētur. Ex eius penario prōp tum est penu illud scitissimi
saporis μελετην το παν, id est meditationem eē totum, q̄ppe
is solꝰ rei gerēdę est efficax, q̄ prius omne negociū meditat̄. Nam vt
inq̄t elegāter Ausoniꝰ locare sedes, bellum gerere, aut pellere, magnas
modicasq; res etiā paruas q̄q; agere volentē, meditari decet. Segni-
ores omnes incœptis sumus meditatio si rei gerēdę defuit, cogitare
oportet in rebꝰ omnibus q̄d gerendū sit. Etem̄ cogitātes fors nō cō-
siliū regit. Salustiꝰ dixit cōsulto opus esse, ⁊ vbi consulueris mature
facto. Temeritas stulta et infœlix est, vt inquit apud Titum Liuiū
Fabiꝰ maximus, Consultatio meditatioq; rebus consulunt et priua-
tis et publicis. Latinus Vergilianꝰ incogitantiā improbans medita
tionē probans sic infit. O pręstās animi iuuenis quātum ipse feroci
virtute exuperas, tāto me impēsius ęquū est. Cōsulere atq; oēs metu-
entē expēdere casus. illud Terētianū quis ignorat: om̄ia prius con-
silio q̄; armis experiri decet. Romani ānuos magistratꝰ, quoꝝ maxia
foret potestas creauere. Cōsulesq; appellauere, nimiꝝ a consulēdo tā-
q̄; consilio et consultatione rectores administratoresq; reipublicę cunc
ta moderari debeant. Quid principi magis expedit, q̄; habere cōsilia-
rios prudentes ac circumspectos, quoꝝ meditatione consilio cōsulta-
tione cuncta perpēdat: liberet, examinet, vt omnia fiant ad libellā et
normā, ne quid deliret amussis. Agamēnon Homericꝰ optat non de-
cem similes Aiacis q̄ fortitudine cēsetur. sed cōsiliarios decem tales,
qualis fuit Nestor. Sic enim inq̄t, τοιυτοι δεκα μοι συμ
φραδμονες ειεν αχαιων. Quod sic acciderit non dubitat,
q̄n breui Troia peritura sit, etenim magnę res vt ait. M. Tullius
geruntur cōsilio ratione sentētia. Vlysses apud Ouidium eludens
Aiacis stoliditatē inquit. Tu vires sine mēte geris, mihi cura futuri

est. Et mox paulo. Pectora sunt potiora manu vigor omnis in illis. Meditatione cuncta fiũt meliora et factu faciliora vt Vegeti⁹ docet Grecum epigrāma non hāc Periādri de meditatione sentētiam ce|lebrat, sed ΧΟΛΟΥΚΡΑΤΕΕΙΝ. Quod verbũ significat irę tempe|rādum esse. Quod preceptũ et ipm q̄ salubriter detur mortalib⁹ quis non videt: Cum ira breuis insania siue breuis furor sit, vt docti autu|māt, quam frenis moderari ac compescere nō mediocris sapiētię ē. M. Tullius in ep̄la ad Quintũ fratrem ꝓtreptica, hortatur, monet, pręcipit vt resistat iracundię, vt linguā in ira cōtineat, vt animo ꝛ ratiōi cum sit iratus moderet. Nā si implacabiles iracundię sunt summa ē acerbitas. Aiacē in mortem egit furor, In furorem ira. Cętera vitia impellũt animos, ira pręcipitat. Maximũ remediũ est irę mora atq; dilatio, vt p̄mus eius furor relāguescat, proinde Athenodori illud sa|lutare pręceptuz habere cordi atq; memorię operępręcium duco, qui Augusto Cęsari sic pręcepit. Cuz ira te o Cęsār ceperit nihil p̄us neq; dixeris, neq; feceris, q̄ ipsas vigintiq̄tuor literas elemētarias tecũ ip̄e percurreris. Tres sunt affectus, q̄ omnes hoīes in omnia facinora p̄ci|pites agunt. Ira, Cupiditas, Libido. propterea poetę tres furias eē dixerunt q̄ mentes hoīm exagitent. Instar eñi furiarum hi tres affec|tus, irę, cupiditatis, libidinis mortales dementat, stimulis agitant, furore perturbant. Stat q̄dem Aristoteles irę defensor ac propugna|tor dicens. Iam calcar atq; cotem eē virtutis. Sed huic Aristotelicę sentētię reclamāt ac refragātur. M. Tullius, Seneca, ceteri a q̄bus proditũ est iratos ꝓprie dici exisse de potestate, id ē de consilio, de rati|one, de mente. Et cum ira insania sit, negant vtilem esse insaniaz aut naturalē. Grāmatici irę ab eo quod ē ire dici tradũt, eo q̄ a se eat qui irascitur et furit. Qui ergo a seipso abire nō vult, nec mētis inops fie|ri irā suffrenet, et hunc temporariuz animi motum impotētissimum coerceat. Quęri solet q̄d ira distet ab iracũdia. Scitote iram ex causa nasci. Iracundiā de vitio multũ irascētis, sic et iratum iracundumq; distingui, vt irat⁹ ex causa sit, iracũdus ex natura, et sicut ebri⁹ differt ab ebrioso, ita iratus ab iracundo. Nāq; ebriosum dici proprie volũt

eum qui ebrietatis vitio obnoxius est. Ebriū vero, qui interdū vino grauis sit et impos sui. Potest eīm qui ebri⁹ est tunc primū esse, nec habere hoc vitiū. et qui ebriosus ē sępe extra ebrietatē esse. Consimiliter iratus potest esse nō iracundus. et iracundus q̄ iracundię obnoxi⁹ significat, potest aliqñ iratus nō esse. Cęteꝝ quoquo mō etiā atq3 etiā nobis cauēdum ē, ne irę ne iracūdiae ꝓcliuitate rapiamur, ne irati, ne iracūdi simus. Quod vitiū tam deforme est, vt fœda visu et horrenda fiat facies irascētiū, vt flagrēt oculi, vt capilli surrigantur, vt ore toto multus rubor erūpat, vt labra mordeātur. Dētes arietent. Possem infinita prope cōgerere pertinētia ad vtrāq3 hanc Periādri Corynthij sentētiam. qua dixit totū cōtineri meditatiōe, et iracundiā esse frenādā. Sed nos immēsū spatijs cōfecimus ęquor. Et iā tēpus ęquū fumātia soluere colla. Jā decursis septē curriculis ad metā ꝑuecti sumus. Eiusdē Periādri illę quoq3 sñię sunt. Bona quies ē. Jn rebus secūdis esto moderatus in aduersis prudēs. Quodcūq3 pollicitus fueris seruato. Non peccātes modo verum et peccare gestientes punito

¶ Hic est orbiculatus gyrus septē Gręcię sapientum Quorū noīa Delphic⁹ Apollo, cū quęreret quisnā primus sapiētū foret in orbe tereti incidi iussit, ne ꝓmus eēt, ne velim⁹ quispiā. Habetis dicta sapientū q̄ vt inq̄t Socrates apud Platonē in Phędro, nunq̄ sunt cōtemnēda, habetis sñias phorum publice ꝓuatimq3 vtilissimas. Breues pariter et longas, breues in verbis. longas in sensu. Quaꝝ cortex medullā tegit, obducitq3 succosiorē, habetis hāc de septē sapientibus decursionē veluti prodromon id ē precursoriā legitimi ānuiq3 curriculi nostri literarij. Jn quo eplę Plinij cum Ualerio Flacco iūctim ibunt. et vna ad metas ꝑ interuallatos cursu ꝓgredientur. Erit opinor operę precium spectatorib⁹ spectasse horunce cursoꝝ gradus omnis, vestigia, sudores: āhelationes, hoc est erit fructuosum auditorib⁹ me pręuio et interꝑte diligenter pensitasse obseruasse obedisse in Plinio et Flacco. elegantiam eruditionē schemata Tropos, cęteraq3 omne genus illustramēta. Nos ꝓ virili pte elaborabimus, vt Plinianę epulę et Flacci edulia nostris conditurīs condiātur, vt nr̄o embam-

te hoc ē in tinctu ⁊ conditione fiāt suauiora esculētioraq̃z, faciātq̃z ad stomachum epulonū. Qđ si quid duriu sculuz dentes offendet id per nos māsuz mollitūq̃z fiet. Ita vt cū voluptate deduci in vētriculum transmittiq̃z possit. Occurret fortassis hoc in loco curiosus auditor. et mussitās dicet. Bene quidē o orator ⁊ bene dixisti. sed quorsuz istec tam bene: quid istęc tā longa de septē sapientibus explicatio ad Plinij ep̄l'as pertinet, et Flacci argonautica: Quid manus figuli dū amphorā formare debet vrceū finxit: Ego isti id quęrenti ita breuiter libera voce respōdeo. O auditor curiose nolito hinc ansam capē calumniādi. Scito proemia in causis non parꝫ multis maxima libera esse et longe a materia duci, vt Isocrates et Gorgias apud grecos factitarūt vt Salustius Crispus apud nostros in bello Jugurthino et Catiliniano, nihil ad historiā pertinētibus ꝑncipijs orsus ē, deniq̃z in gymnasio libero libera ē oratio, libera lingua, dūmodo citra maledictū euagetur, et citra fastidium, principia vndecunq̃z ducta si modo decte dicta sint laudem merentur, nec rationem semper reddere cogitur oratorię dictionis orator. maximeq̃z si a secta deuius non aberrat.

Libera voce,

¶ Mos est causa perorata gratias agere auditoribus. Uos pro gratiaꝝ actione accipite Tetrastichon, quo septez sapiētum pręcepta eodem ordine complexi sumus, quo sunt explicata, vt ita facili⁹ memorię atq̃z animis vestris inhęrescant.

Respicito finem vitai. Noscito temet
Optima mensura est, Sponsio damna dabit.
Plures nempe mali, Peridonea tempora nosce.
ΤΟ ΠΑΝ consilium cum ratione regit,
¶ Finis

¶ Dauentrię ex officina literatoria Alberti Paefraed
Anno Seruatoris nostri Millesimo q̄ngentesimo decimo septimo mense Maio.

1517

